

Vård- & omsorgsnämnden

Nämndsordförande: Monica Kjellman

Förvaltningschef: Susanna Kiesel

Datum: 2023-02-13

Verksamhetsberättelse årsbokslut 2022

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser under 2022	4
2	Ekonomisk sammanfattning	5
3	Prognossäkerhet	7
4	Mål och måluppfyllelse	8
5	Effekter av Rysslands invasion av Ukraina på ekonomi och verksamhet	17
6	Verksamhetsuppföljning	18
7	Uppföljning av privata utförare	29
8	Internkontroll	30
9	Personaluppföljning	31
10	Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy	32
11	Redogörelse för övrigt miljöarbete	34
12	Framåtblick	35
13	Målbilaga	39
14	Bilaga över strategiska nyckeltal	43

I Viktiga händelser under 2022

- PWC har genomfört en granskning avseende Vård och omsorgsnämndens styrning och kontroll hänförlig till pandemin.
- Statligt stimulansbidrag har erhållits bland annat för habiliteringsersättning och för ökad kvalitet inom omsorgen för äldre.
- Vård- och omsorgsnämnden har på Kommunfullmäktiges uppdrag tillsammans med Armada Fastighets ABB byggt en ny gruppbostad, sex platser. Verksamhetsstart sker i februari och gruppboistaden har fått namnet Kanalvägen.
- Seniorsportskola startade i september, uppdrag nr 22 från Kommunfullmäktige.
- Nämnden har beslutat att anta "Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg".
- Förvaltningen har inlett ett samverkansprojekt med "Ung Omsorg" för att med ungdomlig energi skapa meningsfulla möten mellan generationer och ge unga en utvecklande start i arbetslivet inom vård- och omsorgsområdet.

2 Ekonomisk sammanfattning

Nämndens nettokostnad för perioden uppgår till - 638 040 tkr vilket motsvarar 95 % av periodbudgeten. Per den sista december 2022 finns en positiv budgetavvikelse om 31 710 tkr. Anledningen till den positiva avvikelsen är att volymerna inom vård och omsorgsnämnden varit lägre än beräknad sedan Covid-19 pandemin.

Se avsnitt "Verksamhetsuppföljning" för ytterligare info.

Driftsredovisning (tkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	27 815	31 717	3 902	28 598
Övriga intäkter	51 085	83 555	32 470	66 546
Summa intäkter	78 900	115 272	36 372	95 143
- varav interna intäkter		0		0
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-38 388	-39 424	-1 036	-39 193
Lokalkostnader	-43 524	-42 329	1 195	-39 912
Kapitalkostnader	-180	-161	19	-180
Köp av verksamhet	-630 394	-643 093	-12 699	-599 856
Övriga kostnader	-36 164	-28 306	7 858	-34 567
Summa kostnader	-748 650	-753 313	-4 663	-713 708
- varav interna kostnader		176 039		159 093
Verksamhetens nettokostnad	-669 750	-638 040	31 710	-619 720

3 Prognossäkerhet

	Prognos
Januari	15 000
Februari	15 000
Mars	15 000
April	20 000
Maj	20 000
Juni	25 000
Juli	25 000
Augusti	30 000
September	30 000
Oktober	30 000
November	31 000
Bokslut	31 710

4 Mål och måluppfyllelse

4.1 Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Anpassningar till de sökandes möjligheter och svårigheter görs kontinuerligt för att underlätta kontakten gällande information, kommunikation.

Förvaltningen använder röstförstärkare, tolk och kommunikationstavlan vid möten med brukare som kan bli hjälpa av detta.

Förvaltningen fortsätter att verka för utveckling av digital teknik, ett exempel på detta är det pågående pilotprojektet med mobila trygghetslarm i form av GPS -larm.

Nämnden har fått i uppdrag av Kommunfullmäktige 2022 att se över ersättningssystemet till hemtjänstutförarna i syfte att främja kvalitén i utförandet av tjänsten. Ersättningsystemet bör prioritera behov av hjälp och inte schabloniserad tid. Arbetet pågår och beräknas vara klart för beslut under 2023.

Socialförvaltningen svarar på inkommen förfrågan via Servicecenter inom ett dygn, hemsidan granskas och uppdateras kontinuerligt. Inom förvaltningen har medarbetare utbildats inom bemötande och kommunikation (MI) för målgruppen äldre och funktionsnedsatta.

Förvaltningen gör årligen brukarundersökningar och deltar i öppna jämförelser- "vad tycker äldre om äldreomsorgen?" och med "stöd till personer med funktionsnedsättning, LSS" resultaten redovisas delvis i Kolada samt i helårsbokslutet.

4.1.1 Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
—	■	NKI brukarundersökning-helhetsintryck			83 %	

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
	Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	22	35	30	117

Det ökade antalet dagar från ansökan till erbjudet inflyttningsdatum (väntetid) beror på en tydlig ökning i antalet ansökningar jämfört med tidigare år.

4.2 Österåker ska ha en ekonomi i balans

Effektiva arbetsprocesser utgör en viktig del i strävan att ha en god ekonomisk hushållning. Genom god personalkontinuitet, tydlig ansvarsfördelning och strukturerad samverkan mellan enheterna, och även mellan förvaltningarna, skapas förutsättningar för ett effektivt arbete. Exempel på samordning är också arbete som pågår inom samordningsförbundet (MIA-projektet) samt användningen av samordnade individuella planer (SIP).

Förvaltningen har effektiva utskrivningsprocesser. När brukare kommer hem från sjukhus, får de insatser i hemmet inom två dagar efter besked om utskrivning. Detta innebär att Österåkers kommun ej fått något betalningsansvar för patienter som inte kunnat tas emot i den kommunala verksamheten i samband med utskrivning från sjukhus.

Ekonomisk uppföljning och prognos genomförs varje månad med undantag för januari juli och november. Nämndens budgetprognoser har varit positiva under hela året.

4.2.1 Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	6,9 %	4,7 %	0 %	100 %
	Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	100 %	100 %	100 %	100 %

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
—	■	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	0		1	
—	●	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)		1	1	100
—	●	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)		1	1	100

4.3 Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

Nämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför i största möjliga mån inte ske under barnets skoltid. 75 procent av samtal med barn har skett utanför barnets schemalagda skoltid. Resterande 25 procent har förvaltningen haft små rådigheter över då det i huvudsak avsett möten som skolan eller barn- och ungdomspsykiatri (BUP) kallat till. I avvikelsen ingår även samtal med ungdomar med problematisk frånvaro och som därav inte fullföljer sin skoltid.

Utbildning ska, enligt skollagen, ges med hänsyn till barns olika behov och förutsättningar. Trots detta finns det barn som inte ges möjlighet till en fungerande skolgång. Orsakerna kan vara många och varje barns situation är unik. Frånvaro kan bero på skolans miljö men också på barnets sociala situation och på barnets fysiska och psykiska hälsa. Därför krävs oftast en samverkan mellan familj, skola och samhällets olika stödsystem; såsom psykiatri, habiliteringen och socialförvaltningen, för att barnet ska få rätt stöd. Den kommunala skolan och socialförvaltningen har tagit fram en

samverkansmodell vars förväntade effekter på sikt är att antalet elever med problematisk skolfrånvaro ska minska och att närvaro i skolan ska öka.

4.3.1 Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför i största möjliga mån ske utanför skoltid.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
—	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.		25 %	25 %	100 %

4.4 Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning

Brukarmedverkan är ett angeläget område för att socialtjänstens utveckling. Ny kunskap och nya arbetssätt inom förvaltningen kan öka medverkan från olika brukargrupper. En brukarundersökning genomförs årligen som avser att ge svar på hur individen upplever sina kontakter och sitt stöd från socialtjänsten. Arbetet kan utvecklas ytterligare och ge ny kunskap och nya infallsvinklar samt vara ett sätt att sprida kunskap om socialförvaltningens verksamheter.

Arbetet med att säkerställa och utveckla arbetssätt som används i handläggningen fortsätter genom intern handledning och utbildning, kunskap om nya metoder samt juridisk handledning. Detta för att säkerställa en effektiv arbetsprocess och en rättssäker myndighetsutövning.

Förvaltningens arbete med att utbilda medarbetare i Individens behov i centrum (IBIC) sker kontinuerligt, arbetssättet används för att beskriva resurser, behov och mål för personer med funktionsnedsättning. Detta kan även leda till en ökad samsyn gällande bedömningar och beslut som främjar rättssäkerheten och likställighetsprincipen då beslutsunderlagen följer samma struktur.

Det sker systematiska uppföljningar som leder till att förvaltningen kan säkerställa rättssäkerhet, kostnadseffektivitet och att insatserna är

evidensbaserade samt i syfte att förebygga/upptäcka välfärdsbrott.

Förvaltningen genomför intern faktagranskning i syfte att säkerställa effektiv och rättssäker handläggning. Enhetschef och gruppledare väljer ut ett antal akter och går igenom dem och lämnar individuell feedback till handläggarna.

Nämnden har svarat på PWC granskning av "Vård och omsorgsnämndens styrning och kontroll hänförlig till pandemin". PWC lämnade fyra rekommendationer som förbättringsområden. Nämnden har beaktat synpunkterna (Von dnr 2022/0033).

Brukarbedömningar genomförs årligen som avser att ge svar på individens upplevelser av bemötande och insatserna.

Byggnationen av Kanalvägens gruppboende är klar, verksamheten har besiktigats utan anmärkning. Verksamhetstart är beräknad till februari 2023. Gruppboendet inrymmer sex platser. Dessa sex platser kommer att vara av fysiskt god kvalitet, varje lägenhet har takförstärkning för kommande behov av taklift och varje lägenhet får ett eget förrådsutrymme samt altan.

4.4.1 Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga. Kvalitetsmått i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
—	—	NKI hemtjänst			89 %	
→	◆	Brukarbedömning gruppboende LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	71	71	75	95
—	◆	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)		76	83	92

Resultatet av brukarnas helhetssyn har sjunkit som kan förklaras med brister i personalförsörjningen. Det finns rekryteringssvårigheter i hela landet. Andra förklaringsmodeller kan vara språksvårigheter och kompetensbrister.

4.5 Österåker ska ha en trygg miljö

Våld förekommer i alla delar av samhället och tar sig olika uttryck. Det våld som utövas mellan personer som har, eller har haft, en relation benämns *våld i nära relation*. Våldets uttryck kan vara fysiskt, sexuellt eller psykiskt men också inbegripa försummelse. Det handlar oftast om kvinnor som blir utsatta för våld från en partner eller före detta partner. Det kan också handla om barn som lever i familjer där våld förekommer och som själva blir utsatta eller som bevittnar hur en förälder eller ett syskon blir utsatt för våld.

Det finns flera sätt att arbeta med trygghet. Ett handlar om att förbättra situationen för barn. Att hålla samtal med barn och unga är en del i barns delaktighet i ärenden och beslut som rör dem själv, vilket bland annat uttalas i barnkonventionen. Samtalet med barnet är viktigt för att kvaliteten på bedömningar, beslut och insatser ska leda till tryggare situation för barnet. När barns inställning är känd kan insatser matchas bättre mot en förändring. Samtliga medarbetare som arbetar med barn har därför genomgått utbildningen, SKRs "Samtal med barn", som består av fem halvdagars webbseminarium.

4.5.1 Vård- och omsorgsnämndens verksamheter ska präglas av rättssäkerhet baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
↑ ●	Brucarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	53	73	65	112
— ◆	Brucarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)		85	93	91

Det lägre resultatet avseende trygghet på särskilt boende kan förklaras delvis med att de utmaningar som finns inom personalförsörjningen.

4.6 Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

Socialförvaltningen ingår i en arbetsgrupp för implementering av kommunens miljö- och klimatprogram som beslutades av Kommunfullmäktige i mars (Dnr. KS 2021/0247) och som leds av kommunens hållbarhetsstrateg. Förvaltningen har tagit fram miljömål till verksamhetsplanen 2023 i syfte att bidra till måluppfyllelsen. Ett av målen är att minska miljöpåverkan vid upphandling. Nämndens verksamhet utgörs dels av personal inom förvaltningen och dels av tjänster köpta av externa utförare. Genom att vid upphandlingar ställa krav som syftar till att minska en negativ miljöpåverkan och att nyttja Addas ramavtal har nämnden en möjlighet att bidra till måluppfyllelse av kommunens miljö- och klimatprogram, främst mål nr 5 "Ett Österåker med cirkulär ekonomi". För att kunna ställa miljö- och klimatkrav krävs ökad kunskap avseende miljöpåverkan varför förvaltningen har genomfört en internutbildning av berörda medarbetare.

För att minska den miljöpåverkan som sker inom förvaltningen är nämndens ambition att hålla antalet miljöpåverkande resor på en fortsatt låg nivå till förmån för digitala möten.

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer. För att skapa förutsättningar för människors grundläggande välbefinnande har två av förvaltningens medarbetare (totalt 25% av heltid) arbetat inom projektet MIA Vidare. Tillsammans med personal från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har de arbetat med att motivera deltagare till aktiviteter inom MIA Vidare Roslagen eller aktiviteter inom respektive myndighet. Det övergripande målet har varit att erbjuda samordnat stöd för att personer som står långt från arbetsmarknaden ska kunna öka sina möjligheter till arbete och egen försörjning. Förvaltningens personalresurser har finansieras av Samordningsförbundet Roslagen och via medel från Europeiska socialfonden (ESF). MIA Vidare Roslagen är ett delprojekt i det länsövergripande MIA (Mobilisering Inför Arbete). Deltagarmålet på 300 deltagare från Roslagen har uppnåtts och projektet avslutades i december 2022. Totalt har tio personer från Österåker deltagit under året.

Under projekttiden har totalt 48 personer från Österåker deltagit (27 män och 21 kvinnor). Avslutningsorsakerna var följande; nio personer gick till arbete, tre till studier, fjorton till arbetsinriktade åtgärder i den ordinarie verksamheten hos respektive huvudman, tretton till annan rehabilitering, fyra avslutades pga. sjukdom, och övriga avslutades av annan orsak.

4.6.1 Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
— ●	Nämnden ska samverka med FK och AF inom ramen av Samordningsförbundet för att erbjuda aktiviteter som ökar den enskildes förutsättningar till god hälsa. Antalet deltagare bosatta i Österåker ska redovisas.		10	10	100 %

Socialförvaltningen har genomfört en brukarundersökning under fyra veckor, för att mäta hur besökare upplever kvaliteten i kontakten med nämndens ärendehandläggning. Undersökningen genomfördes även för Personligt ombuds brukare. Svarefrekvensen var 31 procent vilket innebär att 58 brukare har svarat på en enkät. Brukarundersökningen omfattar sju kvalitetsområden och gav följande resultat:

- Helhetssyn, 84 procent positiva svar
- ”Det är lätt att få kontakt med handläggaren”, 84 procent positiva svar
- ”Jag får tydlig information”, 81 procent positiva svar
- ”Handläggaren visar förståelse”, 86 procent positiva svar
- ”Jag har inflytande”, 86 procent positiva svar
- ”Jag kan påverka hjälpen”, 78 procent positiva svar
- ”Min situation har förändrats sedan kontakten med socialförvaltningen”, 73 procent positiva svar

4.7 Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar

Vård- och omsorgsnämndens verksamhet utgörs dels av personal inom förvaltningen och dels av tjänster som köps av externa utförare eller som har beställts av Kommunstyrelsens produktionsutskott. Förvaltningen deltar i kommunens övergripande arbete med hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030.

Förvaltningen ställer krav i upphandlingar som syftar till att minska negativ miljöpåverkan.

För vård- och omsorgsnämndens målgrupper finns det ett behov av en god framförhållning i planering av nya bostäder. Förvaltningen följer kontinuerligt upp behovet av bostäder för målgrupperna (Bilaga "Boendeprognos oktober 2022").

4.7.1 Vård- och omsorgsnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utveckling relativt sett ska öka.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Måluppfyllelse 2022
—	■	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	1		-2	
—	■	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	-19		-1	
—	■	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	-84		-4	

Tabellen visar referenskostnaden som bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. Referenskostnaden beräknas med hjälp av antalet verkställda beslut den första oktober föregående år och personalkostnad index. Resultaten redovisas i Kolada under 2023.

5 Effekter av Rysslands invasion av Ukraina på ekonomi och verksamhet

När socialförvaltningen får en ansökan om bistånd enligt SoL, ska en utredning av den enskildes behov, livssituation och omgivningsfaktorer genomföras. Utredningen ska leda till ett beslut. Detta kan medföra effekter på de administrativa kostnaderna, primärt handläggning som beskrivs ovan. Under året har det inte inkommit några ansökningar från målgruppen.

6 Verksamhetsuppföljning

6.1 Verksamhetsuppföljning - helår

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Nämnd och staber	-22 102	-22 045	57	-21 369
Särskilt boende	-204 271	-207 288	-3 017	-181 125
Hemtjänst	-118 005	-108 182	9 823	-110 658
Övrig äldreomsorg	-23 207	-21 321	1 886	-21 521
Admin äldreomsorg	-13 317	-13 181	136	-12 651
LSS vuxna	-181 377	-177 193	4 184	-176 582
Psykatri vuxna	-44 656	-37 980	6 676	-37 317
Admin vuxenstöd	-10 495	-10 428	67	-9 786
LSS barn	-22 799	-18 417	4 382	-21 582
Övrigt barn och ungdom	-24 399	-17 177	7 222	-20 906
Admin barn och ungdom	-3 716	-3 821	-105	-3 675
Personligt ombud	-1 406	-1 006	400	-1 392
Verksamhetens nettokostnad	-669 750	-638 040	31 710	-619 720

6.2 Nämnd

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), med undantag för själva driften.

Vård- och omsorgsnämnden är en kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvalitén i verksamheten och de utförda insatserna.

Vård- och omsorgsnämnden har haft 11 nämndsammanträden under året 2022.

6.3 Förvaltningsstöd

Socialförvaltningen leds av socialdirektören. Förvaltningens sakkunniga, utredare, medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS) samt förvaltningens administrativa stödfunktioner finns samlade i en enhet, enheten för förvaltningsstöd. Enheten arbetar med både Vård- och omsorgsnämndens samt Socialnämndens verksamheter.

6.3.1 Hälso- och sjukvård

Uppföljning av hälso- och sjukvård inom kommunens ansvarsområde har skett

genom verksamhetsbesök med fokus på att säkerställa att verksamheten driver ett aktivt patientsäkerhetsarbete och att kravet på god och säker vård uppfylls enligt aktuella lagar, föreskrifter och förordningar (Bilaga "Verksamhetsuppföljning HSL inom äldreomsorg" samt "Verksamhetsuppföljning HSL inom LSS och socialpsykiatri")

Vårdgivaren ansvarar för att extern läkemedelsgranskning utförs årligen enligt avtal, samtliga vårdgivare använder sig av Apoteket AB. Vårdgivare inom särskilt boende (säbo) ansvarar för att ha tillgång till vårdhygienisk expertis för rådgivning vad gäller hygienfrågor, utföra hygienronder samt erbjuda utbildningar. MAS deltar vid både läkemedelsgranskningar samt hygienronder, får tillgång till protokoll och följer upp handlingsplaner.

Utredningar enligt lex Maria hanteras av respektive vårdgivare. Nämnden informeras löpnade.

Under året 2022 har fyra rapporter om lex Maria upprättats. Dessa handlar om;

1. Felaktig medicinsk bedömning. Personal på gruppboende har inte uppmärksammat att en patient inte kunnat kissa på över ett dygn. När de sedan ringer till sjuksköterska som kommer och sätter kateter, töms urinblåsan på nästan 1500 ml. Patienten fick sedan åka in till sjukhus med urinvägsinfektion och katetern gick därefter inte att avlägsna. IVO har meddelat att de är nöjda med de åtgärder verksamheten har vidtagit.
2. Förväxling av insulinsprutor. Patienten fick snabbverkande insulin istället för långtidsverkande insulin. Patientens blodsockervärde sjönk trots att åtgärder vidtogs på boendet. Patienten fick föras till sjukhus och vårdades där i fyra dagar. IVO har meddelat att de är nöjda med de åtgärder verksamheten har vidtagit.
3. Patienten har konsumerat en del av sitt inkontinensskydd nattetid. Patienten har gjort detta förut och därmed har verksamheten skapat tydliga rutiner för hur kvällspersonalen ska säkra upp att detta inte händer. På grund av bristande följsamhet till rutinerna har därför denna situation uppstått på nytt. Händelsen är rapporterad till IVO som ännu inte återkommit i ärendet.
4. En patient med förhöjd fallrisk ramlar nattetid. Verksamhetens rutiner vid fall efterföljs inte, patienten får inte adekvat smärtlindring och det blir ett utdraget vårdförlopp innan patienten åker till sjukhus. Patienten avlider. IVO har meddelat att de är nöjda med de åtgärder verksamheten har vidtagit.

6.3.2 Beställningar och avtal

Ny beställning har lämnats till produktionsförvaltningen för Kanalvägens gruppboende.

Följande upphandlingar har skett under för helåret:

- Bemanningstjänster, upphandlingen omfattar att tillhandahålla konsulter till Socialförvaltningen i Österåkers kommun
- Trygghetslarm, ny leverantör är Camanio AB

- Upphandling av Syssetsättning funktionsnedsättningar LOV

6.3.3 Synpunkter och klagomål, lex Sarah och ej verkställda beslut

Inkomna klagomål och synpunkter samt övrigt som rapporteras utgör värdefull information och underlag i förvaltningens och utförarnas kvalitetsarbete. De privata utförare som kommunen anlitar, liksom verksamheter inom Kommunstyrelsens produktionsutskott, hanterar och åtgärdar sina klagomål, synpunkter och rapportera lex Sarah samt lex Maria. Dessa rapporteras skyndsamt till förvaltningen.

Rapporter enligt lex Sarah delges Vård- och omsorgsnämnden för kännedom och redovisas nedan

1. En sammanställning av de 5 lex Sarah utredningar som pågått inom Oliva hemomsorg under våren 2022 gällande stöder i verksamheten.
2. Lex Sarah utredning gällande enheten för stöd till äldre och funktionsnedsatta gällande för långsamt hantering av en inkommen orosanmälan.
3. En kännedomskopia gällande Lex Sarah p g a larm som inte fungerat och eventuella konsekvenser det kunde medfört från produktionsförvaltningen.

En kännedomskopia gällande Lex Sarah anmälan inkom från Oppsätra gruppbostad, produktionsförvaltningen som handlar om brister i rutiner.

Antal synpunkter och klagomål som har inkommit under året:

- Särskilt boende 67 st
- Hemtjänst 130 st
- Funktionsnedsättning 21 st
- Natthemtjänst 3 st
- Larm 4 st
- Förvaltningens myndighetsutövning, 1 st gällande äldreomsorg och 10 st gällande Vuxenstöd.

Klagomål och synpunkter inom äldreomsorgens utförare handlar om; bemötande, beteende tex. felparkering, framförandet av cyklar och bilar, uteblivna eller försenade besök, brister i svenska språket, kvalitet eller innehåll i matlådor, kvalitet på maten i särskilda boenden, bristande information, brister i utförandet av insatser och schemaläggning. Klagomål och synpunkter på övriga utförare handlar om brister i rutiner, planering, information, omgivning, organisation, kommunikation, bemanning och på andra brukares utåtagerande beteende vilket enligt brukare skapar en otrygg miljö.

Synpunkter och klagomål på myndighetsutövningen handlar; önskan om handläggare byte efter avslag, bristfälliga bedömningar samt återkommande synpunkter från samma person.

Under året hade nämnden totalt 21 ej verkställda beslut och 26 beslut med avbruten verkställighet. De ej verkställda besluten avser bland annat bostad

med särskild service för vuxna, daglig verksamhet och boende på särskilt boende. Avbruten verkställighet avser främst hemtjänst i form av städning, med motiveringen att anhöriga utför hjälpen.

6.4 Äldreomsorg

Verksamheten omfattar stöd, service och omvårdnad i det egna hemmet för personer oavsett ålder (hemtjänst). Särskilt boende, korttidsboende avser dygnet runt omsorg utanför det egna hemmet där även hälso- och sjukvårdsinsatser ingår.

Handläggarna som arbetar med äldre frågor genomgår en utbildning "Den äldre människan med demenssjukdom i ett socialt perspektiv, 7,5 hp" medarbetare som fullföljer kurs med godkänt studieresultat tituleras biståndshandläggare med Silviahemsdiplom. Utbildningen innehåller bl.a. biståndshandläggarens funktion, uppdrag i mötet med personen med demenssjukdom, närstående och vårdaktörer, det friska och sjuka åldrandet samt komplexa vård- och omsorgssituationer.

6.4.1 Insatser

Särskilt Boende

Budgeterat är 278 plaster och utfallet snitt under året blev 285, med anledning av ökande volymer under främst andra halvåret 2022. Året slutade med 302 platser.

Antal kunder i särskilt boende												
År	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2020	278	276	277	276	271	265	272	269	273	262	248	245
2021	245	249	249	251	250	254	256	263	258	256	263	267
2022	269	271	274	278	279	282	285	290	291	298	302	302

Nedan tabell som visar åldersspann och om de varit från kommunen eller är inflyttad från annan kommun

Särskilt boende månadsredovisning dec 2022	< 65	65-79	80-89	>90	Totalt
Kommuninnevånare, dvs från Österåkers kommun	3	75	112	72	262
Inflytt via Sol. 2:8, dvs från annan kommun som inte betalar	0	6	12	6	24
Brukare som flyttat till annan kommun via Länsöverenskommelse som Österåkers kommunen betalar	0	6	5	5	16

Särskilt boende månadsredovisning dec 2022	< 65	65-79	80-89	>90	Totalt
Länsöverenskommelse från annan kommun som annan kommun betalar	0	6	8	2	16

Beläggningsgraden för särskilt boende i december betalande dygn var avrundat 100 % totalt.

Enhet	Dygn	Beläggningsgrad
Solskiftet	28	97%
Vårdbo	0	100%
Enebacken	10	100%
Totalt	38	99%

Totalt tomdygn betalande vs ej betalande:

Enhet	tomdygn betalar
Solskiftet	28
Vårdbo	0
Enebacken	10
Totalt	38
Enhet	tomdygn betalar ej
Solskiftet	445
Vårdbo	80
Enebacken	468
Totalt	993

Hemtjänst

När det gäller Hemtjänsten för jan-dec ligger utförd tid på 76,7 % ackumulerat av beställd tid vilket är lägre än föregående år. Ingen volymtillväxt har skett under året och volymen ligger under föregående års volym.

Utförd tid i timmar 2022 hemtjänst	Jan	Mars	Maj	Sept	DEC	Ack 2022	Ack 2021
TOTALT EGENREGI UFÖRDA	1731	1906	2023	1808	1813	22150	20934
TOTALT EGENREGI BESTÄLLDA	2161	2403	2483	2255	2330	27575	24274
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	80,1%	79,3%	81,5%	80,2%	77,8%	80,3%	86,2%

Utförd tid i timmar 2022 hemtjänst	Jan	Mars	Maj	Sept	DEC	Ack 2022	Ack 2021
TOTALT EXTERNA UTFÖRDA	18187	18851	17758	17549	18285	215318	225803
TOTALT EXTERNA BESTÄLLDA	25831	25128	23551	22274	24680	281945	286254
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	70,4%	75,0%	75,4%	78,8%	74,1%	76,4%	78,9%
TOTALT HELA KOMMUNEN UTFÖRDA	19918	20757	19781	19357	20098	237468	246737
TOTALT HELA KOMMUNEN BESTÄLLDA	27992	27531	26034	24529	27010	309520	310528
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	71,2%	75,4%	76,0%	78,9%	74,4%	76,7%	79,5%
Utförda tid fördelning							
ANDEL EGEN REGI	8,7%	9,2%	10,2%	9,3%	9,0%	9,3%	8,5%
ANDEL EXTERNA	91,3%	90,8%	89,8%	90,7%	91,0%	90,7%	91,5%
Antal kunder med hemtjänst (ej avlösning, ledsagning)							
2022 hemtjänst kunder(ej avlösning, leds)	Jan	Mars	Maj	Sept	DEC		
Antal Kunder månad	587	592	569	592	590		
tim/månad utförda per kund	34	35	35	33	34		
tim/månad/ beställda per kund	48	47	46	41	46		

Korttidsvistelse

Korttidsvistelse har varierat stort under året på 18 platser som finns. Mycket få individer har varit inlagda bitvis, men snittet under året beräknas bli 12 platser.

6.5 Barn och unga

Verksamheten omfattar stöd till barn och unga med funktionsnedsättning inom ramen för SoL och LSS.

Samtliga medarbetare är sedan våren 2022 utbildade i "Barnens behov i centrum" (BBIC), ett arbetssätt som kan användas i socialtjänsten för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet. BBIC ger stöd till att formulera nuläge och mål, med fokus på de individuella behoven.

6.5.1 Insatser

Personlig assistans enligt LSS och SFB

Personlig assistans Barn och ungdom	Utfall	Utfall	utfall
	2022	2021	2020
Antal personer enligt SFB	10	11	14
Antal personer enligt LSS	7	7	8

Nämnden har sett en nedgång av Personlig assistans barn sedan covid-19. Under 2022 hade 10 barn SFB och 7 barn assistans LSS.

Boende Barn

Antalet LSS boende barn var 7 stycken under 2022 och är lägre än nämnden haft innan covid-19 då volymerna varit runt 10 stycken

Kortidsvistelse

Volmen inom korttidsvistelse har minskat sedan Covid19. Under december låg volymerna på 200 dygn/månad

6.6 Vuxenstöd

Verksamheten omfattar omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL och omsorg enligt LSS för vuxna personer.

6.6.1 Insatser

Boende Vuxna

I kommunen finns tretton bostäder med särskild service enligt LSS i form av gruppboendestäder och serviceboendestäder som drivs på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden. Verksamheterna har olika inriktning anpassad till olika målgrupper. Totalt betalar nämnden för 136 platser i december varav 96 platser internt och 40 från extern part. Volymerna har minskat med 6 platser jämfört med 2021.

LSS-boende Vuxna	Utfall	Utfall	Utfall
	2022	2021	2020
Antal personer i Boende Vuxna	136	142	144
-varav egen regi	96	100	100
-varav extern regi	40	42	44

Tomplatserna har varierat under året men varit något fler än vanligt då brukare har avlidit. Planering finns löpande för vem som ska erbjudas platsen beroende på behov. I december fanns 3 stycken tommar totalt på Planett och Bergsättra.

Enhet Boende	Tomma platser
Planett	1
Bergsättra	2
Totalt	3

Daglig verksamhet

Kommunens egen regi bedriver flera olika dagliga verksamheter runt om i kommunen och har 180 brukare. Ytterligare 20 brukare har daglig verksamhet verkställd utanför kommunen.

Ett ettårigt statligt stimulansbidrag till habiliteringsersättning har rekviderats från Socialstyrelsen. Syftet med stimulansbidraget är att höja dagpenningen för dem som deltar i daglig verksamhet alternativt att bibehålla den nivå som erhöles med hjälp av tidigare års stimulansbidrag

Personlig assistans enligt LSS och SFB

Personlig assistans vuxenstöd	Utfall	Utfall	Utfall
	2022	2021	2020
Antal personer enligt SFB	42	42	44
Antal personer enligt LSS	13	18	15

Ökningen av ärenden till kommunen av ansökningar om personlig assistans enligt LSS har stannat av något jämfört med för några år sedan, vilket medfört en minskning av personlig assistans LSS under året.

Kommunalt bostadstillägg

I tabellen nedan redovisas statistik för kommunalt bostadstillägg som infördes från 1 juli 2015. Antalet personer som får kommunalt bostadstillägg har legat stabilt under året, men minskat senaste månaderna med anledning av utflyttade från kommunen, avlidna och individer som ej har återsökt på nytt. Ett avslag har skett under året.

Kommunalt bostadstillägg	jan-22	mar-22	apr-22	jun-22	jul-22	sep-22	okt-22	dec-22
Antal beviljade, totalt	60	61	60	58	55	53	52	52
Antal avslag, totalt	0	0	0	1	1	1	1	1
Belopp per månad	74553	74553	76722	74324	69124	66371	65409	65409

6.7 Personligt ombud

Målgruppen är vuxna personer i Österåkers kommun som till följd av psykisk ohälsa har, eller riskerar att få, långvariga och allvarliga psykiska funktionsnedsättningar. Österåkers kommun har fått statsbidrag 2022, vilket motsvarar tre årsarbetare enligt fastställd beräkningsgrund. Verksamheten syftar till att brukare ska få möjlighet att leva ett självständigt liv, ombuden arbetar på den enskildes uppdrag och är fristående från myndighet och vårdgivare. Verksamheten är frivillig och kostnadsfri för brukaren. Under 2022 rapporterades det om två systembrister som är en del av personligt ombuds uppdrag. Den ena systembristen gällde förändringen när man införde förstalinjens psykiatri och brister i överlämningen av patienter mellan psykiatrin till vårdcentralen. Enligt rapporten behövdes ett mer strukturerat överlämnande mellan instanserna för att säkerställa klientgruppens behov. I den andra systembristen uppdagades att våra klienter hamnar mellan stolarna på Arbetsförmedlingen som tillämpar en arbetsfördelning utifrån insats vilket får till följd att klienterna får flera olika arbetsförmedlare att förhålla sig till vilket inte fungerar för vår klientgrupp.

6.8 Anhörigstöd

Syftet med anhörigstöd är att informera, stödja och vägleda anhöriga utifrån deras närståendes behov av stöd. Det finns olika aktiviteter som föreläsningar och anhörigrupper som även erbjuds digitalt. Samverkan sker med nordostkommunerna och erbjuder gemensamma föreläsningar och digitala sammankomster. Genom anhörigrupperna får deltagarna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter och få stöd av varandra

6.9 Syn och hörsel

Syn- och hörselinstruktör har till syfte att bidra till att personer med syn- eller hörselnedsättningar kan uppnå ökad självständighet. Ett annat syfte är att tjänsten ska utbilda och ge råd till personal inom äldreomsorgen och annan omsorgspersonal för att höja kompetensen. Syn- och hörselinstruktören har sin hemvist på mötesplatsen Fyren och uppdraget är formulerat i en beställning till produktionsförvaltningen.

6.10 Strategiska nyckeltal

6.10.1 Hemtjänst

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Antal kunder, hemtjänst	616	610	590	580	638
Hemtjänst, pris/utförd timme	428	437	443	459	459
Hemtjänst, utförda timmar, dag och kväll	255 000	255 520	246 737	237 468	260 000
Timmar hemtjänst, egen regi	9%	8%	8%	8%	8%

6.10.2 Särskilt boende

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 954	1 993	2 023	2 094	2 094
Särskilt boende, årsplatser	279	267	256	285	278
Beläggningsgrad	99%	99%	99%	99%	99%
Korttidsplatser, antal dygn	5 840	4 000	3 859	4 380	5 540
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 232	2 276	2 300	2 346	2 346

6.10.3 Funktionsnedsättning

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Boende, antal vuxna egen regi	100	96	91	96	98
Boende, antal vuxna extern regi	43	43	41	40	45
Boende, antal barn	11	6	10	7	8
Daglig verks. enl. LSS, antal personer	179	180	193	200	190
Korttidsvistelse, antal dygn	4 104	3 600	2 160	2 500	3 704
Korttidstillsyn, antal barn	30	22	20	20	26
Personlig assistans LSS, vuxna	15	17	15	13	15

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Personlig assistans LSS, barn	8	7	7	7	15
Personlig assistans SFB, vuxna	45	44	42	42	44
Personlig assistans SFB, barn	14	10	11	10	12

7 Uppföljning av privata utförare

7.1 Privata utförare

Verksamhet	Privat utförare	Omfattning/andel av verksamhet
Enebacken, särskilt boende för äldre	A&O Temabo	9%
Solskiftet och Vårdbo, särskilt boende för äldre	Attendo	6%
Muskötvägen, särskilt boende för äldre	Förenade Care	6%

8 Internkontroll

För att alla medarbetare ska kunna leva upp till högt ställda krav på saklighet och opartiskhet i arbete har förvaltningen rutiner för hur medarbetarnas egna eller anhörigas ärenden ska hanteras.

Loggningskontroll i verksamhetssystemet avseende medarbetares och utförarnas informationssökningar görs en gång per månad. Inga avvikelser eller obehöriga sökningar har upptäckts.

Förvaltningen har inte identifierat några oegentligheter under verksamhetsåret vad det gäller:

- risker för jäv eller korruption
- registerförteckningar
- löneutbetalningar
- uppgifter som levereras i statistiksyfte
- kontroll av direktupphandlad verksamhet

Kontrollmomenten nedan är de generella som gäller för alla nämnder och tas fram av budget- och kvalitetsenheten.

Id*	Kontrollmoment:	Metod:	Periodicitet
Cent1a	Kontroll att intäkter och kostnader är korrekt konterade		8 ggr/år
Cent1b	Kontroll inför inlämning av Räkenskapssammandrag (RS)		1 ggr/år
Cent2	Kontroll av upprättandet av registerförteckningar		Minst 1 ggr/år
Cent3	Kontroll av löneutbetalningar		1 ggr/mån
Cent4	Kontroll av uppgifter som levereras i statistiksyfte		Minst 1 ggr/år

Under år 2022 finns inga avvikande iakttagelser att rapportera.

9 Personaluppföljning

9.1 HR

9.1.1 Antal anställda

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Antal årsarbetare, tillsvidareanställda, 31 dec respektive 31 aug	41,5	42	44
Antal årsarbetare, tidsbegränsad anställning, 31 dec respektive 31 aug	2	0	1
Antal anställda med månadslön, 31 dec respektive 31 aug	44	42	45

9.1.2 Sjukfrånvaro

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Sjukfrånvaro, per helår respektive jan-juni vid delår	7,2	2,6	6,1
Andel av sjukfrånvaron som är långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)	47	15	53,5
Andel av sjukfrånvaron som är korttidsfrånvaro	53	85	46,5

Sjukfrånvaron för helåret 2022 har ökat till 6,1 jämfört med utfallet 2,6 för 2021 vilket kan förklaras med att hemarbetet under pandemin medförde att medarbetare arbetade hemifrån trots sjukdom.

10 Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy

I juni 2017 beslutade Kommunfullmäktige att samtliga nämnder och styrelser ska redovisa barn- och ungdomsperspektivet i sina respektive verksamheter och processer. Nämndens verksamhet ska följas upp med hjälp av Barn- och ungdomspolicyns fem punkter och Barnkonventionen. Uppföljningen redovisas under respektive punkt.

1. Aktuell kunskap och forskning om barn och unga ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn och unga.

Nämndens verksamhet utgår från beslutsunderlag som i huvudsak är baserade på den individuella situationen och behoven, där den enskildes uppfattning väger tungt. De kunskaper som används är Kunskapsguiden, som innehåller kunskapsstödande produkter från Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer.

För att säkerställa lika rättigheter har förvaltningen fokus på att identifiera barn som kan behöva särskilt stöd för att deras rättigheter ska tillgodoses. Detta görs genom att förvaltningen lyssnar till barnets egna upplevelser och har ett förhållningssätt som innebär en tillgänglighetsanpassning till varje enskilt barn, exempelvis; bilder, språk, val av mötesplats och erbjuda annat lämpligt stöd.

Ett exempel på förvaltningens arbete med "barns lika rättigheter" är våld i nära relationer som alltid har fokus på barn. I de fall barn är offer för brott eller på annat sätt berörs av våldet tas särskild hänsyn till deras behov och rättigheter.

I förvaltningens strävan om ständiga förbättringar och verksamhetsutveckling studeras även aktuella resultat i Kolad.

2. Österåkers kommun ska arbeta sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga.

Nämnden arbetar sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga genom olika samarbetsformer:

- Lokal BUS överenskommelse, samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan Region Stockholm och Österåkers kommun. Syftet är att det enskilda barnets behov så långt som möjligt tillgodoses genom att insatser från berörda verksamheter samordnas.
- En samordnad individuell plan (SIP). Förvaltningen kallar alternativt deltar på SIP-möte, när barn behöver få olika organisationer att samverka: socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola.

3. Österåkers kommun ska erbjuda fortbildning till beslutsfattare, berörda yrkesgrupper samt barn och unga själva för att stärka kunskapen om barns rättigheter.

Medarbetare har deltagit i olika utbildningsformer för att stärka kunskapen om barns rättigheter och att samtala med barn. Lika viktigt som att tillägna sig ny kunskap om att samtala med barn är det att reflektera och diskutera tillsammans med kollegor för att utveckla förmågan att prata med olika barn

med syftet att öka barns möjligheter till delaktighet. Förvaltningen tar del av det kunskapsstödet som finns och som beskriver tekniker och förhållningssätt som kan vara användbara för att åstadkomma detta. Inom förvaltningen inspirerar medarbetarna varandra till reflektioner och diskussioner och vid enhets möten ges regelbundet utrymme för detta.

Bedömningen av barns mognad är av central betydelse för vilken delaktighet barn får. Mognad är ett komplext begrepp. Det går sällan att peka ut exakt hur en bedömning av ett barns mognad ska gå till. Det är därför dialog och diskussion på förvaltningen är viktigt.

4. Österåkers kommun ska stimulera och stötta unga i att själva komma med idéer samt öka deras möjligheter till inflytande i kommunala beslut.

Genom att informera om barnens rättigheter, som till exempel rätten att vara delaktiga i utredningar och uppföljningar samt ge dem adekvat information, när de är berörda bidrar förvaltningen till att såväl barn som vårdnadshavares kunskap om barns rättigheter ökar.

Förvaltningen anpassar information till barn och unga som direkt berörs av verksamheten. Åldersanpassad information till barn i allmänhet ges primärt av andra aktörer som till exempel; skola, barnombud och ungdomsmottagning.

5. Beslut och åtgärder som rör barn och unga ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Nämnden följer upp och utvärderar insatser utifrån ett barnrättsperspektiv genom att de barn som berörs av en utredning eller insatser erbjuds att vara delaktiga. Barnkonventionen är integrerad i socialtjänstlagen och i de handböcker som utges av Socialstyrelsen som är ett stöd i det dagliga arbetet. Förvaltningen har ett ansvar att uppmärksamma och sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt uppmärksammas. Det är därför förvaltningen i samband med en biståndsansökan alltid uppmärksammar att barn kan vara i behov av annat stöd. Att dokumentera vad som är barnets bästa vid åtgärder som rör dem innebär att den som fattar beslutet behöver motivera vad barnets bästa bedöms vara, hur prövningen har genomförts och hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen. De överväganden som görs i det enskilda fallet redovisas i underlaget för beslutet.

II Redogörelse för övrigt miljöarbete

Nämnd har tagit fram en verksamhetsplan för 2023 som bidra till miljö- och klimatprogrammets mål, utifrån nämndens grunduppdrag och förutsättningar. Förvaltningen har utsett en miljörepresentant som deltar i kommunens miljögrupp.

Inom förvaltningens verksamhet i Alceahuset bedrivs ett praktiskt miljöarbete i mindre skala. På varje enhet finns möjlighet till sopsortering, tillgänglig teknik för att delta digitalt i möten, genomföra vårdplaneringar på distans och att delta i webbutbildningar.

12 Framåtblick

Även om äldres hälsa har förbättrats kommer äldre personers behov av vård och omsorg öka kraftigt de kommande åren. Samtidigt väntas konkurrensen om arbetskraften bli ännu tuffare. Det gör att vården- och omsorgen av äldre står inför stora rekryteringsutmaningar.

Ett långsiktigt förändringsarbete för att anpassa äldreomsorgen till den demografiska och tekniska utvecklingen pågår. För att bibehålla en äldreomsorg av god kvalitet måste tillgången till personal med rätt kompetens säkras. Äldreomsorgens personal behöver erbjudas en attraktiv arbetsplats som tillvaratar och odlar deras yrkesprofession.

Österåkers kommuns befolkning bedöms öka stadigt och ökningen prognostiseras fortsätta. En viss ökning av inflyttade äldre kan ske vid nyproduktion av bostadsrätter. Den huvudsakliga ökningen inom åldersgrupperna 65 år och äldre sker genom att personer som redan bor i kommunen, bor kvar och blir äldre. Målgruppen för äldreomsorg (över 65 år) beräknas öka med drygt 200 personer under 2023, där personer åttio år och äldre står för ökningen.

Digitalisering

Välfärdssektorn står inför en digitalisering, som kan innebära stora möjligheter. Med hjälp av välfärdsteknik som till exempel sensorer eller applikationer på mobiler och surfplattor som påminner eller ger stöd, kan äldre och personer med funktionsnedsättning få ökad trygghet, vara mer delaktiga, självständiga och därigenom uppnå en god livskvalitet.

De välfärdstekniska lösningarna ska inte ersätta det mänskliga mötet inom omsorgen, men de kan ge bättre förutsättningar för verksamheter att disponera sina resurser. Rutinmässiga uppgifter kan till viss del ersättas av tekniska lösningar och bidra till "mindre spring" och mer möten med brukaren. Välfärdsteknik kan också bidra till bättre arbetsmiljö för utförarnas personal. Genom att ge personalen mer tid, och mer flexibilitet i utförandet kan tekniken bidra till att minska stress.

Trygghet och kvalitet

I många avseenden är god kvalitet kopplad till att personalen hos utförarna, de ska vara kvalificerade och kompetent och tillräckligt många. För att långsiktigt säkra tillgången till personal måste attraktiviteten i yrket öka. Personal- och kompetensförsörjningsarbetet kan inte bara ta sikte på att attrahera och rekrytera ny personal. Det måste även handla om att ta tillvara på den fulla potentialen hos de som redan är anställda. I detta hänseende behöver upphandlingsunderlagen ha tydliga krav på arbetsmiljön för utförarnas personal tex med antalet personer som omsorgspersonalen hjälper under en arbetsdag, fler arbetar heltid och rätten till fortbildning.

Förvaltningen kommer att bidra till Agenda mål nr 8 "Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt" genom att vid upphandlingen främjar anständiga arbetsvillkor vid köp av varor och tjänster. Förvaltningen kommer även att

bidra till mål nr 12, ”Hållbar konsumtion och produktion” genom att vid upphandling främja anständiga arbetsvillkor för varor och tjänster som köps in. Förvaltningen ska öka kunskapen för hållbarhet i upphandling, följa upp leverantörer och samarbeta för att ligga i framkant. Förvaltningen ska när det är möjligt nyttja ramavtal från SKR som är ett bra sätt att effektivisera upphandlingen och ställa relevanta hållbarhetskrav.

Kostnadsdrivande faktorer

Det som påverkar nämndens verksamheter i kostnadsdrivande riktning är; ökad psykisk ohälsa, ökad livslängd, allt svårare villkor på bostadsmarknaden och sämre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att lönearbeta. Dessa trender kommer att ge effekter på både kort och lång sikt. Antalet personer med funktionsnedsättning antas öka ungefär i samma takt som befolkningen. De föreslagna förändringarna i Lagen om särskild service (LSS) kan komma att bidra till en ökning av personer som uppfyller kraven för insatser inom LSS vilket kommer att påverka nämndens kostnader. Lagändringarna trädde i kraft i januari 2023. Förvaltningen förväntar sig inga kostnadsökningar under 2023.

Hemtjänst

Behovet av insatsen hemtjänst har ökat i takt med befolkningsutvecklingen, ökningstakten förväntas bestå.

Dagverksamhet

Omsorgsinsatser såsom dagverksamhet beräknas öka med befolkningsutvecklingen i gruppen 65 år och äldre.

Anslags finansierade verksamhet

Efterfrågan på de anslagsfinansierade verksamheterna; trygghetslarm, nattpatrull och träffpunkter beräknas öka med befolkningsutvecklingen.

Socialtjänstlagen

Det har under flera år aviserats om arbetet med en ny socialtjänstlag och slutbetänkandet ”Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)”, bereds nu i Regeringskansliet. Om det fattas beslut om en ny socialtjänstlag kommer det ha betydelse för nämndens arbete. I betänkandet föreslås bland annat att socialtjänsten ska tydliggöra inriktningen mot förebyggande insatser och att kommunen ska få möjlighet att tillhandahålla insatser utan biståndsbeslut. Sammantaget skulle förslaget till en ny socialtjänstlag innebära en omställning av nämndens arbetssätt och metoder.

Avseende målgruppen äldre har det i socialtjänstlagen införts ett krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt, vilket redan är implementerat i kommunen.

Det finns förslag till ändringar i socialtjänstlagen som bland annat innebär att nämnden kan få rätt att använda digital teknik när bistånd ges i form av hemtjänst eller i särskilt boende. I förvaltningen pågår ett strategiskt arbete med välfärdsteknik, ett exempel är pilotprojektet med GPS larm.

Ett förslag om en äldreomsorgslag som ska komplettera socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre. Lagen föreslås träda i kraft 1 januari 2024. Tanken med lagförslaget är att skapa förutsättningar för att äldre personer och deras närstående att vara mer delaktiga och utöva självbestämmande i äldreomsorgen. Om lagförslagen träder i kraft kan det innebära vissa inskränkningar i det kommunala självstyret. De föreslagna ändringarna kommer att kunna påverka nämndens arbete och få ekonomisk påverkan. Initialt kan det innebära ett ökat behov av utbildning, nya rutiner samt nya arbetssätt.

Lagen om särskild service

Den 1 januari 2023 trädde lagändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i kraft som innebär följande;

- Det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” tas bort och ersätts med att det stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom blir ett grundläggande behov enligt LSS.
- Föräldraansvaret enligt föräldrabalken beaktas vid bedömningen av ett barns behov av personlig assistans genom att det görs schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov.
- Ett nytt grundläggande behov införs för stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd.
- Åldersgränsen för att kunna beviljas personlig assistans höjs från 65 till 66 års ålder.

Troliga konsekvenserna:

- Antalet personer som kan kvalificera sig för såväl assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken som personlig assistans enligt LSS ökar.
- Föräldraavdrag förväntas leda till att fler barn får personlig assistans i en lägre ålder.
- Fler barn beräknas få kommunal assistans förväntas färre barn behöva andra insatser enligt LSS som exempelvis avlösarservice och korttidsvistelse.

Det är idag oklart vad lagändringarna kommer få för faktiska och ekonomiska konsekvenser. Ändringen kan dock medföra ökade kostnader för nämnden.

Tillsyn över socialtjänsten

En särskild utredare ska se över möjligheterna att förbättra förutsättningarna för Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att utöva tillsyn över socialtjänsten, som inkluderar bland annat insatser för äldre och personer med funktionsnedsättning. Uppdraget ska redovisas senast den 29 mars 2024.

Social hållbarhet

I Kommunens hållbarhetsramverk, 2022-06-09, får nämnderna i uppdrag att

konkretisera genomförandet av Agenda 2030 utifrån sina specifika uppdrag. I ramverket föreslås flera åtgärder bland annat att *Utveckla kommunens arbete med att skapa fler livschanser till de människor och grupper som har sämst förutsättningar, och kommunicera det arbete som görs för att visa att man arbetar enligt principen "Ingen lämnas utanför"*. Att utveckla välfärden på ett socialt hållbart sätt kräver kompetenser inom olika sakområden och är såväl en utmaning som möjlighet för en förbättrad socialtjänst. Livsvillkor och levnadsförhållanden såsom jämställdhet och hälsa ger olika förutsättningar för individen, vilket nämnden ska ta hänsyn till. Detta förutsätter kunskaper, metoder och perspektivgemenskap som går på tvären i organisationen men också mellan olika aktörer inom välfärden. Detta kräver styrning och ledning för att leverera god service till medborgarna, brukarna och en hållbar samhällsutveckling.

I 3 Målbilaga

Inriktningsmål	Nämndsmål/re sultatmål	Resultatindikat orer			Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	Måluppfyllelse 2022
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skäligen tid	NKI brukarundersökning- helhetsintryck	—	—				83 %	
		Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	↘	■	31	22	35	30	117
Österåker ska ha en ekonomi i balans	Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det.	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	↗	●	3,9 %	6,9 %	4,7 %	0 %	100 %
		Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	→	●	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	—	—	0	0		1	

Inriktningssmål	Nämndsmål/re sultatmål	Resultatindikat orer			Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	Måluppfyllelse 2022
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	—	●					100
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	—	●					100
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet	Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför i största möjliga mån ske utanför skoltid.	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.	—	■			25 %	25 %	100 %
Österåker ska erbjuda högsta	Vården och omsorgen ska ges	NKI hemtjänst	—	■	88 %			89 %	

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	Måluppfyllelse 2022
kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	med respekt för individens specifika behov och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig. Kvalitetsmåten i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras.	Brukarbedömning gruppboende LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	→	◆	65	71	71	75	95
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	—	◆	82		76	83	92
Österåker ska ha en trygg miljö	Vård- och omsorgsnämndens verksamheter ska präglas av rättssäkerhet baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet.	Brukarbedömning serviceboende LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	↗	●	63	53	73	65	112
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)	—	◆	92		85	93	91

Inriktningsmål	Nämndsmål/re sultatmål	Resultatindikat orer			Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målnivå 2022	Måluppfyllelse 2022
Osteråker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka	Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga.	Nämnden ska samverka med FK och AF inom ramen av Samordningsförbundet för att erbjuda aktiviteter som ökar den enskildes förutsättningar till god hälsa. Antalet deltagare bosatta i Österåker ska redovisas.	—	●			10	10	100 %
Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar	Vård- och omsorgsnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utveckling relativt sett ska öka.	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	—	■	-2	1		-2	
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	—	■	-15	-19		-1	
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	—	■	-62	-84		-4	

I 4 Bilaga över strategiska nyckeltal

I 4.1 Nyckeltal- år

I 4.1.1 Hemtjänst

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Antal kunder, hemtjänst	616	610	590	580	638
Hemtjänst, pris/utförd timme	428	437	443	459	459
Hemtjänst, utförda timmar, dag och kväll	255 000	255 520	246 737	237 468	260 000
Timmar hemtjänst, egen regi	9%	8%	8%	8%	8%

I 4.1.2 Särskilt boende

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 954	1 993	2 023	2 094	2 094
Särskilt boende, årsplatser	279	267	256	285	278
Beläggingsgrad	99%	99%	99%	99%	99%
Korttidsplatser, antal dygn	5 840	4 000	3 859	4 380	5 540
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 232	2 276	2 300	2 346	2 346

I 4.1.3 Funktionsnedsättning

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Boende, antal vuxna egen regi	100	96	91	96	98
Boende, antal vuxna extern regi	43	43	41	40	45
Boende, antal barn	11	6	10	7	8
Daglig verks. enl. LSS, antal personer	179	180	193	200	190
Korttidsvistelse, antal dygn	4 104	3 600	2 160	2 500	3 704

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Korttids tillsyn, antal barn	30	22	20	20	26
Personlig assistans LSS, vuxna	15	17	15	13	15
Personlig assistans LSS, barn	8	7	7	7	15
Personlig assistans SFB, vuxna	45	44	42	42	44
Personlig assistans SFB, barn	14	10	11	10	12

